

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבנ"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

ש"פ נצבים-וילך, כ"ג אלול, ה'תשל"ו

יוצא לאור לש"פ נצבים-וילך, כ"ה אלול, ה'תשפ"ד

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים וארבע לבריאה

שנת השבעים וחמש לנשיאות כ"ק אדמו"ר זי"ע

לעילוי נשמת

ר' יהודה ב"ר זלמן ע"ה

יורייעוו

המכונה "יודא הקטן"

הפיץ מעיינות החסידות מתוך מסירות נפש

מאחורי מסך הברזל

נפטר לאחר ייסורים קשים

כ"ח מנחם-אב, ה'תשפ"ד

ת' ני' צ' ב' ה'

נדפס על ידי ידידינו

שיחיו לאורך ימים ושנים טובות ובריאות

הוספה

בי"ה, כ"ה אלול ה'תשי"ט
ברוקלין, נ.י.

לכבוד חברי ההנהלה של בית המדרש ישיבה עץ חיים
מכסיקו יצ"ו
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

בעתו נתקבל מכתבם מטי"ו באב, בבקשה לשלוח אליהם עסקן מומחה
ליסוד מוסד תורה במחנם, שאין אצלם ישיבה, וכו'.
ואתם הסליחה על עיכוב המענה, כיון שרציתי לברר האפשריות למצוא
איש מתאים לדרישתם, אבל לדאבוני לא נמצא כזה עדין משום סיבות שונות,
והחלטתי שלא לעכב המכתב יותר, אולי ימצאו דרך אחרת למצוא את
מבוקשתם.

לאידך גיסא, מחובתי להעיר על גודל האחריות המוטלת על כל מי שלבו
ער לצרכים החיוניים של אחב"י במחנם על הנמצאים על אתר, ובפרט בענין זה
של חינוך הכשר וישיבה על טהרת הקדש, והרבצת התורה בכלל, לא רק בין
הנוער אלא גם המבוגרים, שהרי אין יוצא מכלל חיוב תלמוד תורה וקיום
המצוות. ולכן חוב קדוש מוטל על כ', ובפרט אם היא מצוה שאי אפשר לעשותה
על ידי אחרים, להשתדל בכל מיני השתדלות והתאמצות להוציא לפועל
מחשבתם הטובה בעצמם. ועל פי מרז"ל אין הקב"ה בא בטרוניא עם בריותיו,
וכיון שישבה ומוסד תורה הוא ענין הכרחי וחיוני, הרי בודאי שיחד עם
האחריות שהטיל על כ' נתן להם גם האפשריות למלא אותה, ובודאי יצליחו
בעזרה ש"י בהשתדלות והתאמצות המתאימה.

תקותי אשר בימי סגולה אלה, עת שאנו אומרים פעמים בכל יום מזמור
כ"ז דתהלים, בקשו פני את פניך ה' אבקש, הנה המבקש קרבת ה' בפנימיות
מובטח לו שמצליח, [ו]יהי רצון שיתחילו בפעולות ממשיות להגשמת המפעל
החיוני הזה ויבשרו בשורות טובות בזה.

בברכת כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה לכל או"א ובני ביתו
בתוככי כלל ישראל, בגשמיות וברוחניות גם יחד.

לתוכנה, ראה גם אג"ק חי"ח אגרות זי"ד י"א.
מצוה שאי אפשר לעשותה על ידי אחרים: ראה מו"ק ט, ריש ע"ב.
מרז"ל אין הקב"ה בא בטרוניא עם בריותיו: ע"ז ג, סע"א.

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ נצבים-וילך, כ"ה אלול ה'תשפ"ט, הננו מוציאים לאור חלק
מהתוועדות ש"פ נצבים-וילך, כ"ג אלול ה'תשל"ו, הנחה בלתי מוגה.

*

בתור הוספה — מכתב (תדפיס מכרכי אגרות-קודש שמכנינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו
נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

מוצש"ק ח"י אלול, ה'תשפ"ד
שנת השבעים וחמש לנשיאות כ"ק אדמו"ר זי"ע
ברוקלין, נ.י.

©

Published and Copyright 2024 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 | Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • http://www.lahak.org

The Kehot Logo is a registered trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5784 • 2024

Printed in the United States of America

נדפס בדפוס

CH Print & Ship

478 Albany Ave. Brooklyn N.Y. 11203

(718) 771-5000

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

ומה שנמצאים לפני ר"ה, וצריך לערוך חשבון צדק וכו' — הנה לכל לראש יערוך חשבון צדק בנוגע לעצמו...
וגם אם עורך חשבון בנוגע לזולת, צריך לדעת שהענין ד"ושפטור" הוא כדי שיהי' "והצילו"⁷⁹, ורק כשהכוונה היא "והצילו" אזי יכול להיות "ושפטור".

ועד שמצינו שאפילו הורג נפש, הנה "בתחלה אחד שוגג ואחד מזיד מקדימין לערי מקלט"⁸⁰, ולא כדי לענותו, אלא באופן ד"וחי"⁸¹, "עביד ל"י מידי דתהוי ל"י חיותא", שלכן, "תלמיד שגלה מגלין רבו עמו"⁸², היינו, שבשביל התלמיד מגלין לעיר מקלט את ראש-השיבה עם כל חבילותיו... ורק לאח"ז "ב"ד שולחין ומביאין אותו משם"⁷⁹ לדונו ע"י הסנהדרין, שהם סמוכים איש מפי איש עד משה רבינו, באופן ש"ושפטו העדה גו' והצילו העדה", היינו, שאצל אותה עדה צ"ל הענין ד"ושפטור" כדי שיהי' "והצילו" (אע"פ שמפסוק זה למדים מספר הדיינים, שצ"ל "עדה שופטת ועדה מצלת"⁸³).

יד. וכאשר בני"י מתנהגים באופן האמור, אזי מתנהג גם הקב"ה עמהם באופן כזה, שאינו מתחשב עם עניני חשבונות וכו', ובא לשדה ומקבל את כולם בסכר פנים יפות ומראה פנים שוחקות לכולם.⁸⁴

ועד שמוציא את כאו"א מישראל מהגלות,

— באמרו לו: אל תתבייש בכך שהיית בגלות, כיון שגם אני (הקב"ה) הייתי עמך בגלות, כפי שמפרש רש"י מ"ש⁸⁵ "ושב ה' אלקיך את שבותך", ש"רבותינו למדו מכאן כביכול שהשכינה שרוי' עם ישראל בצרת גלותם" —

באופן ש"כאילו הוא עצמו צריך להיות אוהו בידיו ממש איש ממקומו, כענין שנאמר⁸⁶ ואתם תלוקטו לאחד אחד בני ישראל", ומוליך אותו אל הגאולה האמיתית והשלימה, בחסד וברחמים ובדרכי נועם, בקרוב ממש.

* * *

טו. מאמר (כעין שיחה) ד"ה אתם נצבים היום וגו'.

* * *

בס"ד. שיחת ש"פ נצבים-וילך, כ"ג אלול, ה'תשל"ו.

בלתי מוגה

א. ידועה תורת הבעש"ט שרבינו הזקן (שיום הולדתו הי' בשבוע זה) שמעה ממורו ורבו הרב המגיד בשם מורו ורבו הבעש"ט: החודש השביעי שהוא החודש הראשון לחדשי השנה, הקב"ה בעצמו מברכו בשבת מברכים שהוא השבת האחרון דחודש אלול, ובכח זה ישראל מברכים את החדשים יא פעמים בשנה.

וממשיך, שבשבת שלפני ר"ה שהוא שבת האחרון דחודש אלול קוראין אז פרשת "אתם נצבים היום"² — ד"היום" קאי על ראש השנה שהוא יום הדין, וכמ"ש³ "ויהי היום גו'", ותרגם והוה יום דינא רבא, ואתם נצבים, קיימים ועומדים, והיינו שזוכים בדין — שזוהי ברכתו של הקב"ה בשבת מברכים חודש השביעי כו'.

[ולמען, שאע"פ ש"אתם נצבים היום" קאי על ר"ה, הרי זה שייך גם לשבת שלפני ר"ה, שדוקא אז קוראים בתורה "אתם נצבים היום" — אף שלכאורה הי' מתאים יותר לקרוא זאת בר"ה עצמו (ובפרט בקביעות שנה זו שר"ה חל בשבת, שאז צ"ל שבעה קרואים), והיינו, שבמקום לקרוא בר"ה "וה' פקד את שרה" או פרשת העקדה, ע"פ דברי רז"ל שאירעו בר"ה⁶, מוטב לקרוא "אתם נצבים היום" שבו מדובר אודות ר"ה עצמו].
וכיון שבכח ברכתו של הקב"ה מברכים בני"י את כל שאר החדשים, הרי מובן, שברכת בני"י היא מעין הענין ד"אתם נצבים היום", שזוהי ברכתו של הקב"ה.

ב. ויש לבאר הענין ד"אתם נצבים היום" — שקאי על "כולכם", ואח"כ ממשיך ומפרט "ראשיכם שבטיכם" . מחוטב עציך עד שואב מימך":
לכאורה אינו מובן: כיון שכבר נאמר "אתם נצבים" . כולכם", ולא עוד אלא שמוסיף "את אשר ישנו פה" . ואת אשר איננו פה" — למה צריך לפרט כל חילוקי המדרגות מ"ראשיכם שבטיכם" עד "שואב מימך"?

(1) ראה כש"ט בהוספות סמ"א. וש"נ
(2) נעתק ב"היום יום" כה אלול. וראה גם
(3) שיחת ש"פ נצו", כ"ג אלול דאשתקד
(4) ראה שם רסתר"א. וש"נ.
(5) ראה ר"ה יו"ד, סע"ב (בנוגע לפקידת בתחלתה (תו"מ חפ"א ע' 376 ואילך). וש"נ.
(6) ראה ר"ה יו"ד, סע"ב (בנוגע לעקידת שרה). פס"ר פ"מ. זח"ג יח, א (בנוגע לעקידה).
(7) שם, יד.
(8) איוב ב, א.

(79) מסעי לה, כד-כה.
(80) מכות ט, ב (במשנה).
(81) ואתחנן ד, מב. פ' שופטים יט, ה.
(82) שם יו"ד, א.
(83) סנהדרין ב, א.
(84) לקו"ת פ' ראה לב, ב.
(85) פרשתנו (נצבים), ל, ג.
(86) ישעי' כז, יב.

בשלמא בנוגע לכל השנה כולה, שבהם יש חילוקי דרגות דשבת ור"ח וכו' באופן ש"כל יומא ויומא עביד עבידת"י"⁸, יש מקום וצורך להדגיש פרטי הדרגות שבבני; אבל בנוגע לר"ה, שבו "אתם נצבים .. כולכם", "שכל גיצוצי נשמות נצבים ומתעלים במקורם הראשון כו"⁹, מהו הצורך להדגיש פרטי וחילוקי המדרגות?

ג. ועד"ז נשאלת השאלה בנוגע לפרטי העבודה ד"בכל לבבך ובכל נפשך" ביחס לענין ד"בכל מאדך"¹⁰, שנוסף על הפירוש "בכל ממונך"¹¹, ישנו גם הפירוש "בכל מדה ומדה שהוא מודד לך"¹¹, ועד לענין המס"נ¹² — שזהו בדוגמת החילוק בין פרטי הדרגות ד"בכל לבבך ובכל נפשך"¹⁰ (כמו חילוקי הדרגות ד"ראשיכם .. עד שואב מימך", כמשנת"ל¹³ שכשם שישנם בכללות ישראל, ישנם בפרטיות גם אצל כל אחד מישראל) להמס"נ ד"בכל מאדך" (שזהו"ע ד"כולכם" כפי שהוא בכל אחד מישראל):

בפסוק נאמרו כל פרטי הענינים ד"בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך", לפי שישנם כמה אופני עבודה; אבל השאלה היא בנוגע לפנימיות הענינים — שכאשר נמצאים בדרגת "בכל מאדך", אין צורך לכאורה בענין ד"בכל לבבך ובכל נפשך"?

בשלמא מה שמזכירים מיד הענין ד"בכל מאדך", הרי זה לפי שגם בשעה שנמצאים בדרגת "בכל לבבך ובכל נפשך", צריך לידע שישנו הענין ד"בכל מאדך", לפי שראשית העבודה ועיקרה ושרשה הו"ע המס"נ¹⁴. והיינו, שאע"פ שקיום המצוות יכול להיות גם באופן ד"מצות אנשים מלומדה"¹⁵, וגם כאשר "לא כיון לבו" ה"ה יוצא י"ח קיום המצוה, לפי ש"המעשה הוא העיקר"¹⁶ (כמבואר בתניא¹⁷) — הרי בודאי שאין זה אופן העבודה דק"ש, שענינה "בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך", ולכן, כבר בהתחלת העבודה צ"ל אצלו היסוד דענין המס"נ, "בכל מאדך", עכ"פ בדיבור.

אבל השאלה היא לאידך גיסא — שכאשר נמצא כבר בדרגת ד"בכל מאדך", למה צריך להיות אצלו גם הענין ד"בכל לבבך ובכל נפשך"?

ויתירה מזה, שלא זו בלבד שאינו זקוק לכך, אלא אדרבה, זהו דבר המבלבל כו', כי, "בכל לבבך ובכל נפשך" פירושו שיש לו שכל ומדות

(8) זהר ח"א רה, סע"א. ח"ג צד, ריש (13) ד"ה אתם נצבים דח"י אלול פ"ד ע"ב. (לעיל ע' ...).

(9) לקו"ת ריש פרשתנו (נצבים).

(10) ואתחנן ו, ה.

(11) ברכות רפ"ט. ספרי ופרש"י עה"פ.

(12) ראה תו"א מקץ לט, ג. לקו"ת שלח מב, ג. ובכ"מ.

(13) ריש ח"א רה, סע"א. ח"ג צד, ריש (13) ד"ה אתם נצבים דח"י אלול פ"ד ע"ב. (לעיל ע' ...).

(14) ראה תניא ספכ"ה. רפמ"א.

(15) ישע"י כט, יג. וראה תניא פל"ט (נג), ב. ובכ"מ.

(16) אבות פ"א מ"ז.

(17) רפל"ח.

זאת בסידורו, ש"נכון לומר קודם התפלה הריני מקבל עלי מצות עשה של ואהבת לרעך כמוך", אבל טוען, שזהו "קודם התפלה", ואילו בשעת התפלה, הנה כיון שתפלה היא "סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה", הרי הוא פורח השמימה, ושוכח על עולם ומלואו (כולל גם העולם שלו) ...! ועל זה אומרים לו, שהן אמת שצריך להיות ענין התפלה, ובפרט בשבת שלפני ר"ה, וכיון ששבת ענינו תענוג ("וקראת לשבת עונג"⁷⁴) צ"ל התפלה באופן של תענוג וכו', אבל אעפ"כ, בשעת מעשה צריך ש"יתן עיניו למטה", לחשוב אודות יהודי שנמצא למטה שצריך לעזור לו וכו'.

יג. אך יש צורך להבהיר שאין הכוונה שכאשר יוצא לרחוב ופוגש יהודי יעשה חשבון שהלה נמצא במעמד ומצב ירוד כו', והוא זה שצריך לומר לו דברי מוסר היתכן שנמצא במעמד ומצב כזה וכו':

אינך בעה"ב לומר לפלוני שמצבו כך וכך כו'; עליך לדעת עם מי אתה מתעסק — זהו יהודי שמחשבתו קדמה אפילו לתורה, וכפי שמוכיח במדרש⁷⁵ מ"ש בתורה "צו את בני ישראל, דבר אל בני ישראל", ובלשון תנא דבי אליהו⁷⁶ (מבשר הגאולה): "אני אומר ישראל קדמו".

[ואע"פ שזהו ענין של אגדה, ולא דין בקיצור שו"ע, או שו"ע ורמב"ם וכו' — הרי גם אגדה היא חלק מתושבע"פ, וידוע מ"ש הרמב"ם⁷⁶ ש"האומר שאין התורה מעם ה', אפילו פסוק אחד אפילו תיבה אחת .. הרי זה כופר בתורה וכן הכופר בפרושה והוא תורה שבעל פה"].

וענין זה שישראל קדמו לתומ"צ נאמר על כל אחד מישראל שנכלל בציווי "צו את בני ישראל", כולל גם ירבעם בן נבט — כידוע מ"ש באגרת הרמב"ם⁷⁷ שאפילו ירבעם בן נבט ש"חטא והחטיא את הרבים"⁷⁸, ידונו אותו על כך שלא קיים מצות עירוב תבשילין, אף שזוהי רק תקנה דרבנן, ומה גם שיש לו אפשרות שלא לאכול ביו"ט שני, שאז לא יצטרך לעירוב תבשילין, ואעפ"כ, אם אכל מבלי לעשות עירוב תבשילין, ידונו אותו על זה!

ונמצא, שהא גופא שיש לו טענה שפלוני נמצא במעמד ומצב בלתי רצוי, הרי זה בגלל שסבור שציווי התורה נאמרו גם אליו, וא"כ, הרי גם מחשבתו קדמה לכל דבר, אפילו לתורה, שהיא חכמתו ורצונו של הקב"ה!

(74) ישע"י נח, יג.

(75) פ"ד. וראה בהנסמן בלקו"ש חל"ד ספ"א.

(76) אבות פ"ה מ"ח.

(77) ראה אגרת השמד פ"ד. אגרת תימן ע' 222.

(78) אבות פ"ה מ"ח.

(76) ה"ל תשובה פ"ג ה"ח.

פעם אחת הפסיק רבינו הזקן באמצע תפלת יוהכ"פ, ופשט את הטלית והקיטל (או רק את הטלית — כי לא שמעתי פרט זה), והלך לבית בקצה העיירה שבו נשארה יולדת לבדה (לאחרי שבני הבית הלכו להתפלל בבית הכנסת), ובישל עבורה דבר מאכל כו'.

ובכן: אף שהטעם שרבינו הזקן נהג כך הוא לפי שבפקו"נ מצוה בגדול⁶⁷ [והרי רבינו הזקן הי' הגדול בתורה כו' על כל הדורות, ובלשון רבותינו נשיאינו⁶⁸: "המאור הגדול"], והנשאל מגונה⁶⁹, נשאלת עדיין השאלה:

מדוע סיבכו מלמעלה שדוקא רבינו הזקן ירגיש באמצע דביקותו ביום הקדוש, במקום קדוש כו', שבקצה העיירה יש יולדת שצריך לבשל עבורה כו', ולכן יצטרך לעשות זאת, למרות שיש שקו"ט בנוגע לפקו"נ אם דחוי' או הותרה וכו'⁷⁰; לכאורה הי' מישהו אחר יכול להרגיש בכך — השמש של בית הכנסת או גדול אחר וכו'.

והביאור בזה — ע"פ האמור לעיל שגם במעמד ומצב ד"כולכם" צריך להיות נרגש שישנם כל פרטי הדרגות "עד שואב מימך", שלכן, דוקא רבינו הזקן באמצע דביקותו בתפלת יוהכ"פ, שאז נרגש אצלו אמיתית הענין ד"נצבים" .. כולכם לפני ה' אלוקיכם", ועד כפי שהם למעלה אפילו מתומ"צ (כדאייתא במדרש⁷¹ ש"מחשבתן של ישראל קדמה לכל דבר", אפילו לתורה), הנה הוא זה שהרגיש מה שקורה אצל אשה מישראל שנמצאת בקצה העיירה כו', במקום רחוק בגשמיות וגם ברוחניות (ומה גם שהאחריות בזה היתה מוטלת על בני הבית וכו') — שזהו פלא גדול יותר מאשר הסיפור אודות רבינו הזקן עם אדמו"ר האמצעי בנוגע לשמיעת קול ילד בוכה⁷².

יב. וכיון שמספרים זאת לנו, הרי בודאי שיש בזה הוראה לכל אחד בעבודתו (שהרי בלאה"כ לא היו מספרים זאת) — שגם בשעה שנמצא במעמד ומצב נעלה, צריך לחשוב ולהרגיש מעמדו ומצבו של יהודי שנמצא במקום רחוק וזקוק לעזר וסיוע כו'.

וזהו גם תוכן הענין ש"מתפלל צריך שיתן עיניו למטה":

הוא יודע אמנם מ"ש בפע"ח ובשער הכוונות⁷³, ורבינו הזקן מביא

(67) ראה שו"ע אדה"ז או"ח סשכ"ח (70) ראה לקו"ש חכ"ג ע' 45. וש"נ. (71) ב"ר פ"א, ד. (68) ראה סה"ש תש"ג ע' 142. ע' 146. ע' 188. ועוד. (72) ראה גם תו"מ חע"ז ע' 39. וש"נ. (73) בתחלתו. וראה בהנסמן בלקו"ש חכ"ה ע' 374. (69) ראה שם ס"ב. וש"נ.

(וגם רגלים ש"לבר מגופא¹⁸ כו'), כך, שצריך להתנהג ע"פ שכלו ומדותיו כו', וא"כ, הרי זה היפך ענין המס"נ!

ד. ויובן ע"פ המבואר בתו"א¹⁹ בפ"י מארו"ל²⁰ "המתפלל צריך שיתן עיניו למטה ולבו למעלה":

כיון שתפלה ענינה עלי' למעלה [דאף שזהו באופן ד"סולם מוצב ארצה"²¹, הרי "ראשו מגיע השמימה"²¹, ובפרט בתפלת שמונה-עשרה (או בשבת ויו"ט: תפלת העמידה), שהיא עיקר התפלה²²], אינו מוכן, מדוע בשעת התפלה צ"ל "עיניו למטה"; מה שצריך להבהיר בנוגע למטה, הרי זה שייך למעמד ומצב שלאחרי התפלה, ומהו הצורך שבשעת התפלה (ענין העלאה) גופא יהיו "עיניו למטה"?

אך הענין הוא — שההעלאה שבתפלה היא גם בנוגע להמטה (לא רק כפי שהוא מצד המעלה, אלא) כפי שנמצא במעמד ומצב דמטה, ובשביל זה יש צורך שבשעת התפלה גופא יהיו "עיניו למטה".

ועפ"ז יש לבאר גם הסיפור הידוע²³ אודות רבינו הזקן ור' אברהם בנו של הרב המגיד (שהי' נקרא "המלאך"²⁴), שעסקו בעניני יחודים עליונים כו', ואח"כ מצאו את רבינו הזקן אוכל כריך עם חמאה ("א' בייגל מיט פוטער"), בגלל שהרגיש שעומד לבוא לידי כלות הנפש, שזהו היפך הכוונה "לשבת יצרה"²⁵:

לכאורה אינו מובן: כיון שידע שציווי הקב"ה הוא (לא כלות הנפש, אלא) "לשבת יצרה", הרי ציווי הקב"ה כשלעצמו — שזהו ענין הכי נעלה — הי' צריך למנוע ממנו הענין דכלות הנפש, ולמה הי' זקוק לכריך עם חמאה?!

וביותר יוקשה — שהרי בוודאי ידע מלכתחילה שהכוונה היא (לא כלות הנפש, אלא) "לשבת יצרה", וזוהי הסיבה שבגללה נחפז לאכול כריך עם חמאה, כי, אילו הי' תופס זאת רק לאחר המעשה, אזי הי' מידי מאוחר ... [וע"ד המבואר²⁶ בענין הארבעה שנכנסו לפרדס, שרבי עקיבא "נכנס בשלום ויצא בשלום"²⁷ — דלכאורה החילוק ביניהם הי' רק בענין

(18) ראה תקו"ד בהקדמה (יז, א). סיפור זה מחותנו כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ, (19) מג"א צא, ב ואילך. וראה גם לקו"ת אבל כך מספרים חסידים. (20) ראה גם לקו"ש חכ"ז ע' 274. (21) ישע"י מה, יח. (22) ראה סה"מ תרמ"ט ע' רנט ואילך. (23) ראה גם תו"מ חע"ב ע' 339. וש"נ. (24) ראה גם תו"מ חע"ב ע' 339. וש"נ. (25) חגיגה יד, סע"ב. טו, סע"ב (ע"פ גירסת הע"י). ירושלמי שם פ"ב ה"א. — כ"ק אדמו"ר שליט"א אמר, שלא שמע

היציאה, ואילו הכניסה היתה אצל כולם בשוה, ומדוע נאמר שרבי עקיבא "נכנס בשלום" — שהסיבה לכך שרבי עקיבא יצא בשלום היא בגלל שנכנס בשלום, שמיד בעת הכניסה ידע שהכוונה היא (לא כלות הנפש, כפי שהי' אצל נדב ואביהוא²⁸, אלא) "לשבת יצרה".]

וא"כ, למה לא הי' די בציווי "לשבת יצרה" כדי למנוע הענין דכלות הנפש, אלא הוצרך לאכול כריך עם חמאה!?

אך הענין הוא — שהכוונה "לשבת יצרה" צריכה להיות קשורה עם מציאות המטה כפשוטו, ולא כפי שהוא מצד ציווי הקב"ה — דבר ה', "דברי כאש"²⁹, שאז אינו במעמד ומצב של מטה; וכדי שיהי' קשור עם מציאות המטה, יש צורך בכריך עם חמאה דוקא (ע"ד שהמתפלל צריך שיתן עיניו למטה כדי להעלות את המטה כפי שהוא במעמד ומצב של מטה). ועד"ז מובן גם שהדרגא ד"בכל מאדך" צריכה להיות קשורה עם "בכל לבכך ובכל נפשך", וכן הענין ד"כולכם" צריך להיות קשור עם פרטי הדרגות ד"ראשיכם" .. עד שואב מימך".

ה. ויש להוסיף בביאור השייכות ד"כולכם" עם פרטי המדרגות ד"ראשיכם" .. עד שואב מימך" — שדוקא ע"י צירוף כל פרטי עשר הדרגות ד"ראשיכם" .. עד שואב מימך" באים לעילוי ד"כולכם", "לאחדים כאחד" (כמבואר בלקו"ת³⁰), באופן שעולה כל כולנה ועולה על גביהן:

בנוגע לצירוף כמה אותיות לתיבה אחת — מבאר רבינו הזקן בשער היחוד והאמונה³⁰ ש"כל אות היא המשכת חיות וכח מיוחד פרטי", — והרי אפילו אות אחת בתורה הו"ע נעלה כו', ועד שנוגע לכל הס"ת³¹, וכיון ש"אסתכל באורייתא וברא עלמא"³², הרי מובן שכל סדר ההשתלשלות תלוי באות אחת שבתורה³³ —

"וכשנצטרפו אותיות הרבה להיות תיבה, אזי מלבד ריבוי מיני כחות וחיות הנמשכים כפי מספר האותיות שבתיבה, עוד זאת העולה על כולנה, המשכת כח עליון וחיות כללית הכוללת ושקולה כנגד כל מיני הכחות והחיות פרטיות של האותיות ועולה על גביהן וכו'".

וכפי שהובאה בכ"מ בחסידות³⁴ הדוגמא לזה מתיבת "ברוך", שיש בה ד' אותיות: ב' ר' ו' ך', שכל אחת מהם יש לה תוכן בפ"ע ועד

28 ראה אוה"ח ר"פ אחרי. סה"מ שם.

32 זח"ב קסא, ריש ע"ב.

29 ירמי' כג, כט.

30 רפי"ב.

31 ראה רמב"ם ה' תפילין פ"א ה"ב.

32 ראה גם תו"מ חפ"ב ע' 203. וש"נ.

33 ראה גם תו"מ חפ"ב ע' 203. וש"נ.

34 אור העולה על כולנה ס"ב (ס"ע שעא ואילך).

וש"נ.

ד"אתם נצבים גו' כולכם לפני ה' אלקיכם", שהו"ע העמידה מצד ביטול ויראת המלך; ואילו לאחר ר"ה צ"ל הענין ד"וילך", לילך למלא שליחות המלך, ובלשון המכילתא⁶³: "קבלו מלכותי ואח"כ קבלו גזרותי", והיינו, שתחילה צ"ל הכרת המלך ורק לאח"ז יכול להיות קיום השליחות.

ועפ"ז אינו מובן מהו ענין קריאת פרשת וילך ביחד עם פרשת נצבים קודם ר"ה, ומה גם שלכאורה הם ענינים הפכיים, ש"נצבים" הו"ע העמידה, ואילו "וילך" הו"ע ההליכה, ועד לאמיתית ענין ההליכה שהיא דוקא באופן של עלי' שלא בערך (כמבואר בחסידות⁶⁴).

י. והביאור בזה:

כשם שנתבאר לעיל שגם בשעה שנמצאים במעמד ומצב ד"כולכם" צריך למנות גם את פרטי המדרגות מ"ראשיכם" .. עד שואב מימך", כיון שהענין ד"כולכם" צריך לחדור גם בפרטי המדרגות כפי שהם בפני עצמם — הנה עד"ז גם בשעה שנמצאים במעמד ומצב ד"נצבים" .. לפני ה' אלקיכם", צריך כבר לידע שהתכלית והמטרה היא לא להשאר לעמוד על עמדו, אלא לילך ולמלא את השליחות של הקב"ה, ולכן, ביחד עם פרשת נצבים קורין גם פרשת וילך.

ועד כדי כך שקריאת הפרשיות נצבים וילך היא באופן שאין מפסיקים ביניהם כלל:

כיון שבכמה שנים פרשיות נצבים וילך הם נפרדות, להיותן ענינים שונים, הנה גם כאשר הם מחוברות הי' מן הראוי להפסיק ביניהם, היינו, שיקראו ג' או ד' קרואים בפ' נצבים, ואח"כ ד' או ג' קרואים בפרשת וילך. אבל בפועל קורין לרביעי סיום פרשת נצבים ביחד עם התחלת פרשת וילך⁶⁵ — להורות שהשלמות של נצבים היא דוקא כשהיא ביחד עם וילך, וכמודגש גם בכך שנקראת "וילך", בוא"ו המוסיף, כיון שלא די בענין ד"נצבים" בפ"ע, וכן לאידך, שאי אפשר להתחיל מ"וילך", בתור ענין בפ"ע, כי אם בהמשך ל"נצבים".

יא. ובהמשך להאמור אודות החיבור ד"כולכם" עם פרטי המדרגות "עד שואב מימך" — יש לבאר סיפור נפלא וגם סיפור מבהיל שסיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר⁶⁶ אודות רבינו הזקן (באמרו, שחסידים לא היו רגילים לספרו, או שבכלל לא סיפרוהו, ואעפ"כ סיפר לי, בידעו שאחזור ואספר זאת):

63 ראה יתרו כ, ג.

65 ראה הנסמן בלקו"ש ח"ח ע' 380

64 ראה סה"מ תרנ"ד ע' רסג ואילך.

הערה 25. וראה גם תו"מ חפ"א ע' 15. וש"נ.

תרנ"ט ע' כד [לג]. תר"ס ע' קז ואילך. המשך

66 ראה תו"מ — רשימת היומן ריש ע' שסא. וש"נ.

[כה]. סה"מ אעת"ר ע' סט ואילך.

ואם עדיין צריך להיות ענין התשובה — יהי זה כתורת הבעש"ט⁵⁵ על הפסוק⁵⁶ "והי' כי יבואו עליך כל הדברים האלה הברכה .. והשבות אל לבבך וגו'", שדוקא השפעת הברכה מעוררת ענין התשובה כו'.

והבטיחה תורה — כולל גם תורת הבעש"ט הנ"ל — שישראל עושין תשובה ומיד הן נגאלין⁵⁷, ובאופן שהן התשובה היא מיד והן הגאולה היא מיד, בביאת משיח צדקנו בעגלא דידן.

* * *

ח. דובר כמ"פ שנוסף על הלימוד מהענינים שהם בשוה בכל שנה, כבנדוד⁵⁸, שבשבת שלפני ר"ה ישנה ברכת הקב"ה "אתם נצבים", קיימים ועומדים, והיינו שזוכים בדין, יש גם לימוד והוראה משינויי הקביעות משנה לשנה, כבנדוד⁵⁹, שנוסף לכך שלעולם קורין פרשת נצבים קודם ר"ה (כמ"ש רבינו הזקן בלקו"ת⁶⁰), הנה בקביעות שנה זו קורין קודם ר"ה גם פרשת וילך.

וענין זה תלוי בקביעות דר"ה — כידוע הסימן בטור⁵⁸: "ב"ג המלך פת וילך", שכאשר ר"ה, "המלך", חל ביום ב' או ג' בשבוע, אזי "פת וילך", מלשון "פתות אותה פתים"⁵⁹, שמחלקים פרשת וילך לקרותה בפ"ע לאחר ר"ה, אבל כשר"ה חל בימים אחרים בשבוע (וכיון ש"לא אד"ו ראש"⁶⁰, הרי זה יכול להיות רק ביום ה' או ביום ז'), אזי קורין קודם ר"ה (מלבד פרשת נצבים) גם פרשת וילך.

ומובן, שגם מענין זה יש לימוד והוראה, וכמדובר כמ"פ שההוראה היא גם על שאר השנים, אלא שבשנה שקביעותה באופן כזה מודגשת יותר הוראה זו (וכמו שהענין ד"זכר ליציאת מצרים" הוא בהדגשה יתירה בליל ט"ו ניסן, שאז "מצה ומרור מונחים לפניך", ואומרים "הא לחמא עניא", ויושבים בהסיבה, וכל שאר עניני חירות וכו', אבל מזה לוקחים כח לענין ד"זכר ליציאת מצרים" במשך כל השנה כולה⁶¹).

ט. וצריך להבין תוכן הענין שקורין לפני ר"ה לא רק פרשת נצבים אלא גם פרשת וילך:

לכאורה צריכה להיות קריאת פרשת נצבים קודם ר"ה, ופרשת וילך לאחר ר"ה, כי, ענינו של ר"ה הוא הכרת המלך⁶², ולכן צ"ל לפני הענין

(55) כש"ט סק"ח. וראה גם לקמן סכ"ג.

(56) פרשתנו (נצבים) ל, א.

(57) רמב"ם הל' תשובה פ"ז ה"ה.

(58) אור"ח סתכ"ח. שו"ע שם ס"ד.

(59) ויקרא ב, ו.

(60) רמב"ם הל' קידוה"ח רפ"ז. טוש"ע שם.

(61) ראה גם

(62) ראה לקו"ש ח"ט ע' 164. ע' 352.

וש"נ.

שלמדים ממנה כו"כ ענינים³⁵, אבל אין זה תוכן ענין הברכה [וגם אות ב', שהיא ר"ת ברכה³⁶, הרי הענין דראשי-תיבות שייך רק כשישנה כבר תיבה שלימה, משא"כ כשיש רק אות אחת כו'], ורק בצירוף כל ד' אותיות אלו ביחד, "ברוך", ניתוסף ענין חדש שלא הי' לפניו — ענין הברכה.

ויש לדייק בלשון רבינו הזקן (כידוע³⁷ עד כמה דייק רבינו הזקן בכל ענין, ובפרט בספר התניא ובשער היחוד והאמונה) ש"המשכת כח עליון וחיות כללית" שע"י צירוף האותיות היא לא רק "עולה על כולנה", אלא גם "עולה על גביהן",

— ע"ד לשון המשנה³⁸ "שלשה כתרים הן, כתר תורה כתר כהונה וכתר מלכות, וכתר שם טוב עולה על גביהן", כידוע הפירוש בזה³⁹, שהעילוי ד"כתר שם טוב" הוא דוקא לאחרי וע"י שלשת הכתרים שלפניו, שדוקא לאחרי שישנם כתר תורה כתר כהונה וכתר מלכות, אזי עולה על גביהן כתר שם טוב —

והיינו, שהן אמת שהכח העליון והחיות כללית הם ענין חדש שלמעלה מפרטי האותיות ("עולה על כולנה"), אבל אעפ"כ, עילוי זה בא ע"י צירוף כל פרטי האותיות ("עולה על גביהן") דוקא, שהם כמו מדרגות ("טרעפלאך") שעל גביהן עולה הכח עליון והחיות כללי.

ועד"ז מובן גם בנוגע לענין ד"אתם נצבים היום כולכם" שבר"ה, שעילוי זה נעשה דוקא ע"ז שישנם כל פרטי המדרגות ד"ראשיכם .. עד שואב מימך", לא רק כפי שהם כלולים ב"כולכם", אלא כפי שהם בפני עצמם, וכמו באופן הכתיבה בס"ת, שתיבת "כולכם" היא בפ"ע, ו"ראשיכם .. עד שואב מימך" הם תיבות בפ"ע, ואם יכתבו תיבת "כולכם" ביחד עם פרטי הדרגות, ללא הפסק, או באופן של ראשי תיבות, אזי חסר לא רק בפרטי הדרגות, אלא גם ב"כולכם".

ו. וההוראה מזה:

גם מי שטוען שהוא בבחי' "כולכם", ויתכן שהוא אכן בבחי' "כולכם" — להיותו משפיע על כו"כ מבנ"י, ראש ישיבה או מלמד תינוקות [והרי גדלה ביותר מעלת לימוד תינוקות של בית רבן, עד כדי כך, ש"אין מבטלין תינוקות של בית רבן אפילו לבנין ביהמ"ק⁴⁰], והיינו,

(35) ראה גם לקו"ת דרושי שמע"צ פח,

(36) רע"א. ברכה צה, ד.

(37) ראה בהנסמן בלקו"ש חט"ו בתחלתו. וש"נ.

(38) ראה גם תר"מ חס"ג ס"ע 392. וש"נ.

(39) ראה גם תר"מ חס"ג ע' 175 ואילך.

(40) שבת קיט, סע"ב.

שלאחרי גודל מעלת ביהמ"ק שעיי"ז נעשה הענין ד'ושכנתי בתוכם'⁴¹, גדלה יותר מעלת לימוד תינוקות של בית רבן⁴²] — אומרים לו, שיש צורך גם בכל פרטי המדרגות עד ל"שואב מימך", שלכן עליו להתייחס אליהם כפי שהם בפני עצמם, במעמדם ומצבם כו'.

כלומר: כשמדובר אודות הענין ד'ואהבת לרעך כמוך'⁴³, איז לו לחשוב שכיון שרעך "עצמו ובשרו הוא"⁴⁴, ידאג לו כפי שדואג לעצמו ("כמוך"), ולכן יתן לו ענינים שהוא מתענג מהם, מבלי לחשוב אולי אצל הזולת אינם עניני תענוג, אם בגלל שהזולת הוא למטה ממנו או בגלל שהוא למעלה ממנו, אלא צריך להתחשב במעמדו ומצבו הוא — לא כפי שהוא חלק מ"כולכם", אלא כפי שהוא פרט בפני עצמו, וליתן לו ענינים שהם לפי ערכו וכו'.

וכמו בנוגע לחינוך דקטן, כמ"ש⁴⁵ "חנוך לנער על פי דרכו", וכפי שמבאר הרמב"ם בפירושו המשניות⁴⁶ שהתחלת החינוך היא באופן ד"שלא לשמה", שנותנים לו ענינים של מה בכך שהם לפי מעמדו ומצבו, ועיי"ז פועלים עליו ללמוד וכו'.

וכמודגש בתורת הרב המגיד, הן בספר לקוטי אמרים והן בספר אור תורה, שהם ספריו העיקריים [שאף שלא נכתבו על ידו, אלא נלקטו ע"י תלמידיו⁴⁷, הרי מדובר אודות תלמידי הרב המגיד שגדלה מעלתם כו', וכך נדפסו הדברים בהשגחה פרטית, ונתקבלו בכל תפוצות ישראל בתור חלק מתושבע"פ], שמיד בהתחלתם מובא המשל מאב שמצמצם את שכלו כו' בשביל בנו הקטן.

ולהעיר, שבנמשל בנוגע לאבינו שבשמים, הרי זה לכאורה דבר פלא: לשם מה צריך האב (הקב"ה) לצמצם את שכלו כו' — הרי "מי יאמר לו מה תעשה"⁴⁸, כך, שביכלתו להעלות את הבן לדרגתו הוא, שאז (נוסף לכך שלא יצטרך לצמצם את שכלו כו') יוכל ליתן לבן (לא רק ענינים של מה בכך שהם לפי ערך קטנות הבן, אלא) ענינים שהם תכלית ואמיתית הטוב. ואעפ"כ מתנהג הקב"ה באופן שמצמצם את שכלו כו' בשביל בנו הקטן.

ומה שהקב"ה עושה הוא אומר לישראל לעשות⁴⁹, שגם בני

צריכים להתנהג באופן כזה — ליתן לזולת ענינים שלפי ערכו, כאמור, "חנוך לנער על פי דרכו", במכ"ש מזה שהקב"ה מצמצם את שכלו כו' בשביל בנו הקטן, אע"פ שיש ביכלתו לשנות את המעמד ומצב של בנו הקטן מן הקצה אל הקצה, ועאכו"כ מי שאין ביכלתו לשנות את מעמד ומצב הזולת, הרי בודאי שצריך ליתן לו ענינים כאלו שלפי ערך ההבנה וההשגה של הזולת הם עניני תענוג כו'.

ואם פלוני נמצא במעמד ומצב שהענינים שלפי ערכו הם ענינים גשמיים, צריך ליתן לו ענינים גשמיים,

וכפי שהיתה הנהגת הבעש"ט בתחילת עבודתו⁵⁰ שהי' מסבב בכפרים ועיירות כדי לסייע לבנ"י בענינים הגשמיים, וכך מסר לתלמידיו שגם הם צריכים להתנהג באופן כזה, ובלשון רבינו הזקן באגה"ק⁵¹: "כאשר נלך בדרך ישרה אשר הורנו מדרכיו ונלכה באורחותיו נס"ו",

והרי העזר והסיוע ליהודי בענינים גשמיים אינו רק ענין שחייבים לעשותו עם היותו "שלא לשמה" (ע"ד המוזכר לעיל מדברי הרמב"ם בפירושו המשניות), אלא זהו ענין שיש בו תכלית בפ"ע, אע"פ שאינו בערך לטובה רוחנית.

ז. וכאשר בני"י מתנהגים באופן כזה, מתנהג גם הקב"ה עמהם באופן כזה — ליתן להם טוב הנראה והנגלה, באופן שגם לעיני הרוואה כפי שהוא בדרגתו הרי זה טוב, ובנדו"ד, בשייכות לר"ה, שהקב"ה נותן שנה טובה ומתוקה, וכהלשון בזה: בגשמיות וברוחניות.

וכך נעשית ההכנה לר"ה בפרט בשבת שלפני ר"ה [נוסף על כללות ההכנה לר"ה שמתחילה מר"ח אלול, כמודגש במנהג ישראל⁵² שמר"ח אלול מזכירים באגרת ששולח איש לרעהו ברכת כתיבה וחתימה טובה] מתוך שמחה, כמבואר בזהר פ' תצוה⁵³ ש"עלמא תתאה קיימא לקבלא תדיר . . . ועלמא עילאה לא יהיב לי' אלא כגוונא דאיהו קיימא, אי איהו קיימא בנהירו דאנפין מתתא, כדין הכי נהרין לי' מלעילא וכו'; וענין זה נוגע גם לתפלה, כידוע הסיפור (שהובא במאה שערים⁵⁴) שרבינו הזקן מנע מהצ"צ לשורר בתפלה ניגון שיש בו מרה שחורה, באמרו, שכפי המדה שהאדם מראה מלמטה כך מראין לו מלמעלה.

(41) תרומה כה, ח.

(45) משלי כב, ו.

(46) סנהדרין ר"פ חלק.

(42) ראה בארוכה שיחת כ"ף מנ"א ס"ט

(47) ראה גם תו"מ חיי"ז ס"ע 197.

(43) ואלך (לעיל ע' ...).

(48) קהלת ח, ד.

(43) קדושים יט, יח.

(49) שמור"ר פ"ל, ט.

(44) סהמ"צ להצ"צ מצות אהבת ישראל

(פ"א דרמ"צ כח, ב).

(50) ראה גם תו"מ חפ"ב ע' 23 הערה 62. רבה או"ח סתקפ"א סק"א. שם ס"ט.

(51) סז"ך (קמו, א).

(52) ח"ב קפד, ב.

(53) יז, ב. ולאח"ז באג"ק אדמור"ר הצ"צ

(54) ע' כג. וראה גם תו"מ חנ"ז ע' 148. וש"נ.

(52) ראה מהרי"ל הל' ימים הנוראים. אלי'.